

KŘIŠŤÁLOVÁ PRYSKYŘICE

DARINA IVANCOVÁ

šperky a přívěsky

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Křišťálová pryskyřice **šperky a přívěsky**

Darina Ivancová

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 4332. publikaci

Odpovědná redaktorka Ing. Jana Minářová
Fotografie v knize Bc. Darina Ivancová
Fotografie na obálce Bc. Darina Ivancová
Sazba a grafická úprava Jana Řeháková, DiS.
Návrh grafické úpravy a obálky Zuzana Brečanová

Počet stran 112
První vydání, Praha 2011
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2011
Cover Design © Zuzana Brečanová, 2011

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorkou ověřeny, přesto za ně nelze převzít zodpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody. Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-247-3395-1 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-7539-5 (elektronická verze ve formátu PDF)
© Grada Publishing, a.s. 2012

WWW.SVET-KORALKU.CZ

VŠE PRO TVORBU Z KORÁLKŮ

obsah

Předmluva	7
Základní pomůcky	9
Základní přípravy	14
Míchání pryskyřice	16
Práce s pryskyřicí	18
Zalévání lůžek a plíšků	18
Grafické motivy, obrázky	18
Balicí papír	34
Smalt s pryskyřicí	38
Polymerová hmota se smaltem na plíšku	42
Polymerová hmota v lůžku	44
Třpytky	48
Colorant	50
Lak na nehty na plíšku	58
Látka na plíšku	60
Hodinový strojek	62
Krabíčka se zaoblenými okraji	64
Zalévání plastové fólie	66
Akrylové barvy smíchané s pryskyřicí	68
Pomalovaná fólie zalitá pryskyřicí	70
Zalévání koupené formy	72
Třpytky	72
Tuš	76
Peckové náušnice	78
Plátky z polymerové hmoty	80
Lak na nehty	82
Korálky	84
Květina	86
Drátky	88
Vlastnoručně vyrobená forma	90
Zalévání květin	92
Výroba prstýnku	94
Replika	96
Podklad z polymerové hmoty	100
Barevný donut	100
Podklad pro grafické motivy	102
Další nápady	104
Ořechová skořápka	104
Taška	106
Co dělat, když...	110
O autorce	112

úvod

Když jsem si v roce 2008 poprvé vyzkoušela práci s křišťálovou pryskyřicí, ještě jsem vůbec netušila, jak zásadní se pro mě tato technika stane...

Výtvarné práce mě k sobě přitahovaly už od dětství. Prošla jsem výtvarným oborem na ZUŠ, Střední školou uměleckých řemesel a momentálně studuji výtvarnou výchovu na vysoké škole. Přestože se žádný můj studijní obor nikdy netýkal výhradně šperků, stále se k nim vracím. Vyzkoušela jsem si už všemožné techniky ... některé se kolem mě jen mihly, za to u některých jsem zůstala i několik let.

Zhruba v roce 2003 jsem se letmo setkala s dentakrylem, jenž se dá považovat za předchůdce pryskyřice. Spolužačky z jiného oboru na střední škole mi tenkrát ukazovaly přívěsky, které z něho vyráběly. Už tehdy mě tento materiál zaujal, ale toužila jsem poznat další spoustu výtvarných technik, a tak na dentakryl nepřišla řada. Asi o pět let později jsem objevila křišťálovou pryskyřici a u ní jsem zůstala dodnes.

Když přemýšlím, čím to je, že mě pryskyřice natolik zaujala, musím přiznat, že velmi dobře splňuje nároky, které mám díky svým vlastnostem. A dvěma z nich jsou puntičkářství a trpělivost. Vyhovuje mi, že pryskyřice má svůj daný postup, když jej dodržím, šperky se povedou = pryskyřice ztuhne (tedy pokud nepřeteče nebo šperk nepokazí bublinky, ale o tom později ...). Baví mě titěrnost, kterou práce s pryskyřicí obnáší a líbí se mi, že do ní jde zalít v podstatě cokoli a mohu si tak uchovat předměty, které by jinak využití neměly a jen by někde ležely. Zalitím do pryskyřice z nich můžu udělat třeba právě šperk. Ať už je to darovaný čtyřlístek nebo fotka našich pejsků.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině a příteli, kteří mají pochopení pro mou práci, plně mě v ní podporují a pomáhají mi. Stejně tak děkuji svým přátelům, kteří mi svými pochvalami a návštěvami na jarmarcích dělají obrovskou radost. Děkuji zákaznicím a známým i neznámým lidem, kteří mi dávají podobné pracovní příležitosti, jako je tato kniha. Díky všem těmto lidem si plním svůj sen!

Darina Ivancová – Dareen

základní pomůcky

Křišťálová pryskyřice – Crystal Resin (Gedeo) – je dvousložková epoxidová hmota imitující sklo. Po smíchání obou složek dojde k chemické reakci a pryskyřice začne tuhnout. Na zalévání předmětů máme asi 2 hodiny. Na úplné ztvrdnutí pryskyřice je potřeba zhruba 36 hodin.

Upozornění!

Pryskyřice (komponenta A): Dráždivý. Nebezpečný pro životní prostředí. Toxický pro vodní organismy, může vyvolat dlouhodobé nepříznivé účinky ve vodním prostředí. Může vyvolat senzibilizaci při styku s kůží. Dráždí oči i kůži. Uchovávejte mimo dosah dětí. Zamezte styku s kůží. Nevylévejte do kanalizace. Používejte ochranné rukavice. Při požití okamžitě vyhledejte lékařskou pomoc a ukažte obal. Zabraňte uvolnění do přírodního prostředí.

Složení: obsahuje EPOXY složky. Alkyl (C13/15) (glycidu) ether, reakční látka, bisfenol-a (epychlorhydrin); epoxy pryskyřice (průměrná molekulární váha < 700)

Tvrdidlo (komponenta B): Dráždí dýchací orgány. Zdraví škodlivý při styku s kůží a při požití. Způsobuje poleptání. Uchovávejte uzamčené a mimo dosah dětí. Při zasažení očí okamžitě propláchněte vodou a vyhledejte lékařskou pomoc. Používejte vhodný ochranný oděv, ochranné rukavice a ochranné brýle nebo obličejový štít. V případě úrazu, necítíte-li se dobře nebo při požití, okamžitě vyhledejte lékařskou pomoc a ukažte obal nebo toto označení.

Složení: Alkylether Polyamines

základní pomůcky

Balení křišťálové pryskyřice

Balení obsahuje dvě lahvičky – jednu s pryskyřicí, druhou s tvrdidlem. Poměr lahviček se může lišit podle výrobce. Pryskyřice od firmy Gedeo se míchá v poměru 2:1. Dva díly pryskyřice na jeden díl tvrdidla.

Kelímky na smíchání pryskyřice

Kelímky mohou být už v balení od výrobce. Časem se ale přece jen ušpiní od pryskyřice nebo barev a nejlépe se pracuje s kelímky čistými. Nahradit je můžeme plastovými kelímky na alkohol o objemu 4 cl – jsou levné, průhledné a pryskyřice se v nich dobře míchá, protože jsou z vnitřní strany hladké.

Kelímky se dají používat vícekrát, jen v nich nesmíme nechávat pryskyřici nebo tvrdidlo, ale pouze hmotu smíchanou ve správném poměru – ta totiž ztuhne a kelímek zůstane opět hladký.

Plastová lžička

Balení od výrobce může obsahovat dřevěnou špachtli na míchání. Z té ale může při míchání unikat vzduch a zůstat v pryskyřici v podobě bublinek. Ideální jsou proto malé plastové lžičky. Pryskyřici můžeme na lžičku snadno nabrat a postupně z ní odkapávat. Lžička se také dostane do růžků kelímku a to je velmi důležité pro pečlivé rozmíchání pryskyřice.

Injekční stříkačka

Stříkačky nám ušetří práci s měřením přesného množství pryskyřice. Ideální je, pokud máme k dispozici dvě stříkačky – jednu na pryskyřici, druhou na tvrdidlo. Můžeme je používat opakovaně, jen bychom je neměli navzájem zaměňovat. Proto si je před prvním použitím označíme lihovým fixem. Označení uděláme raději na tom konci stříkačky, kam se pryskyřice nedostane (z důvodu smazání). Po použití nemusíme stříkačky nijak vyplachovat, pouze je zvnějšku utřeme do ubrousku.

základní pomůcky

Polomaska

Přestože pryskyřice nijak výrazně nezapáchá, je to zdraví škodlivá chemická látka a měli bychom s ní pracovat ve větraném prostředí, abychom nedýchali výpary. Výroba šperků z pryskyřice je velmi drobná a pečlivá práce. Často je třeba se nad zalité výrobky nahýbat, abychom viděli zblízka všechny detaily. Větrání by tudíž nemuselo zcela stačit, a abychom spolehlivě chránili naše zdraví, je ideálním řešením pořízení tzv. polomasky, která nás ochrání před výpary.

Sáčkové rukavice, sáčky, ubrousky, fólie, pečicí papír, staré noviny

Jednotlivé složky pryskyřice jsou před smícháním a ztvrdnutím trochu lepkavé, proto bychom měli chránit sebe i pracovní plochu před umazáním. Je dobré mít po ruce ubrousky a sáčky na případné obalení lahvíček s pryskyřicí a tvrdidlem. Staré noviny se hodí jako podklad na celý pracovní stůl. Fólie jsou ideálním podkladem pro zalévané předměty – pokud pryskyřice přeteče nebo ukápne, snadno ji z ní setřeme. Stejně tak může posloužit pečicí papír.

Další pomůcky

- špendlíky
- nůžky
- lepidla
- štětce
- plíšky
- lůžka
- silikonové formy
- barevné obrázky
- třípytky
- nejrůznější barvy
- laky na nehty
- práškový smalt
- suché květiny
- korálky
- kamínky
- pilníky
- smirkové papíry
- a další ...

základní přípravy

Pro práci s pryskyřicí si musíme najít vhodné klidné prostředí bez průvanu, otřesů a bez náhlých změn teploty. Při práci bychom měli větrat, ale zároveň pracovat při pokojové teplotě. Při nízké teplotě a průvanu pryskyřice přetéká z lůžek více než při teplotě vyšší a bez průvanu. Jak tedy vyřešit problém pokojové teploty a větrání, zejména v zimě? Ideálním řešením je pořídit si polomasku a odsavač do míst, kde plánujeme s pryskyřicí pracovat. Nebudeme muset tolik větrat, tudíž nám pryskyřice nebude tolik přetékat a maska nás ochrání před výparů. Pamatujte, že se z tuhnoucí pryskyřice uvolňují zdraví škodlivé výparů, a tak bychom s pryskyřicí měli pracovat nejlépe ve vyhrazeném prostoru, kde nejíme, nepijeme, nespíme a kde se nemusíme zbytečně zdržovat.

Protože pryskyřice tuhne poměrně dlouho – zhruba 36 hodin, musíme také zajistit, aby se na zalité výrobky neprašilo a nic na ně nespadlo. Současně k nim ale musíme mít přístup ještě alespoň 12 hodin od smíchání složek, abychom mohli odstraňovat bublinky a hlídat, jestli nám pryskyřice nepřetekla.

Zalévané výrobky položíme nejlépe na fóliovou podložku nebo pečicí papír. Běžný papír není jako podložka vhodný. Kdyby pryskyřice přetekla, vsákla by se do papíru i do podkladu pod ním a po ztvrdnutí bychom výrobky už neodstranili. Z fólie nebo pečicího papíru pryskyřici snadno setřeme, a i když zatuhne, dá se později lehce odloupnout. Fóliovou podložku si můžeme vyrobit jednoduše sami. Stačí rozstříhat tzv. euro obal a přilepit jej izolepou na tvrdý karton. Pokud nemáme po ruce euro obal, postačí i obyčejná izolepa. Na uchycení peckových náušnic, prstýnků, manžetových knoflíčků apod. můžeme využít také polystyrén.

Po zalití výrobky zakryjeme například průhlednou plastovou krabičkou, aby se na ně neprašilo.

míchání pryskyřice

Namíchání přesného poměru je jedna z nejdůležitějších věcí, aby pryskyřice správně ztuhla. Čím větší množství pryskyřice namícháme, tím máme větší jistotu, že trefíme správný poměr (pro běžnou práci nám stačí namíchat maximálně 20 ml). Složky nikdy nemícháme od oka, ale vždy si je co nejpřesněji naměříme.

Může se zdát, že pokud přidáme více tvrdidla, bude konečný odlitek tvrdší, ale není tomu tak. Poměr musí být co nejpřesnější, aby chemická reakce proběhla správně.

S lahvičkami s pryskyřicí a tvrdidlem netřepeme, abychom si nenadělali zbytečné bublinky. Pokud je hmota starší nebo jsme ji měli v chladnu, může být matnější a také se mohou objevit bílé sraženiny. Zbavíme se jich tak, že před nebo po smíchání obou složek postavíme kelímek/lahvičky do tepla – do teplé vodní lázně nebo na topení.

Množství pryskyřice potřebné na zalití nachystaných výrobků můžeme orientačně zjistit předem. Pokud zaléváme lůžka, vezmeme si jedno prázdné a nalijeme do něj vodu. Změříme, kolik jí je, a pokud pracujeme s pryskyřicí, která se míchá 1:2, podělíme toto množství třemi (dva díly pryskyřice a jeden díl tvrdidla). Na jednom lůžku se množství zjišťuje špatně, proto vodu nalijeme raději vícekrát.

Na určení množství pryskyřice i tvrdidla jsou nevhodnější plastové injekční stříkačky. S nimi naměříme poměr velmi snadno a ušetříme si tak práci. Na smíchání jsou nevhodnější plastové kelímky na alkohol o objemu 4 cl a plastové lžičky.

Pokud nemáme po ruce injekční stříkačky, ale pouze dva stejné kelímky, položíme si je na vodorovnou podložku a nalijeme do obou stejné množství pryskyřice. Výšku hladiny si na jednom z nich označíme lihovým fixem. Pryskyřici přelijeme z označeného kelímku do druhého a čistou lžičkou jej pečlivě vyškrábeme. Označený kelímek očistíme ubrouskem a nalijeme tvrdidlo. Přelijeme k pryskyřici a opět kelímek pečlivě vyškrábeme. Pokud nechceme první kelímek po měření vyhodit, nalijeme do něj smíchané složky z druhého kelímku. Tak nám v obou zůstane povrch potažený smíchanou hmotou a po zatuhnutí jej můžeme použít znovu.

Když smícháme obě složky dohromady, vznikne nám neprůhledný roztok. Musíme ho míchat, dokud nebude zcela čirý. Při míchání nepospícháme, mícháme raději pomalu, ale pečlivě.

práce s pryskyřicí

Zalévání lůžek a plíšků

Než začneme, srovnáme si lůžko do vodorovné polohy na podložku z fólie nebo pečicího papíru. Pryskyřici můžeme lít najednou nebo nalít nejprve jednu menší vrstvu, nechat zatuhnout a později dolít druhou, abychom vytvořili kopeček.

Grafické motivy, obrázky

Pokud umíme pracovat s nějakým grafickým programem, můžeme si vytvořit vlastní originální motivy. Pokud takový program neovládáme, lze si motivy zakoupit. Na internetu je jich na prodej velké množství.

Některé obrázky je potřeba zalakovat lepidlem na decoupage, aby ho pryskyřice nepoškodila. Záleží, na jakém podkladě je obrázek vytištěný. Obrázky tištěné na laserové nebo inkoustové tiskárně budeme muset pravděpodobně zalakovat vždy. Nejlepší je vyzkoušet si to předem. Stačí zalít pryskyřicí malý kousek papíru s obrázkem a počkat na ztvrdnutí. Nesmějí se objevit žádné fleky, obrázek by neměl nijak změnit barvu. Pokud ano, je potřeba jej zalakovat. Zalakovávání motivu je podrobněji popsáno v kapitole Balicí papír.

Existuje také možnost nechat si digitální fotky vyvolat chemickou cestou. V takovém případě zalakovávat nemusíme a ušetříme si tak spoustu práce.

práce s pryskyřicí

Lůžka s okraji

Budeme potřebovat:

- balení křišťálové pryskyřice
- plastové kelímky a lžičky
- ubrousky a další ochranné pomůcky
- polomasku
- kovová lůžka
- nůžky
- papírové grafické motivy
- štětce
- lepidlo na decoupage
- špendlík

Motivy si pečlivě vystříháme na rozměr lůžka. Motiv by měl do lůžka snadno zapadnout. Nesmí tam být natlačený, protože okraje by se pokrčily a nemuselo by se nám podařit přilepit ho správně po celé ploše (motiv by špatně doléhal na dno lůžka). Motiv musí být o trochu menší než vnitřní průměr lůžka, ale ne o moc, aby se v lůžku příliš nepohyboval do stran. Když lůžko překlopíme motivem dolů, měl by snadno vypadnout. Pokud nám motiv v lůžku uvízne, pomůžeme si špendlíkem. Stříhat bychom měli pečlivě, ale případné drobné nerovnosti opticky zakryjí oblé kraje pryskyřice. Když si motiv otočíme obrázkem dolů a podíváme se na zadní bílou stranu, lépe uvidíme případné nerovnosti a můžeme je nůžkami zarovnat.

Lepidlem na decoupage natřeme po celé ploše jak motiv ze spodní strany, tak i lůžko zevnitř. Vrstva nesmí být příliš silná. Musíme počítat s tím, že když motiv do lůžka vložíme a přitiskneme, část lepidla by se mohla protlačit ven a úspěšně nám motiv z vnější strany. Pokud k tomu dojde, nemusíme lůžko vyhazovat. Lepidlo opatrně otřeme ubrouskem, a pokud není ušpinění příliš velké, pod vrstvou pryskyřice se částečně ztratí – splyne s pryskyřicí.

Motiv vložíme do lůžka a přes ubrousek ho lehce přitlačujeme, dokud lepidlo neztuhne.